

ЗА КРОСОУВЪР В МУЗИКАТА ОТ РАЗЛИЧЕН ЪГЪЛ

Проф. д-р Людмил Петков

АМТИИ „ Проф. А. Диамандиев“ – Пловдив, професор д-р

Резюме: Тема на статията е цикъл кросоувър концерти, проведени в Арт Академията на Пловдив. Вместо спецификата на педагогическата и методическа работа по подготовката и провеждането на музикалното събитие да бъдат в центъра на вниманието, то се измества по отношение личността на студентите-изпълнители, а именно - въздействието на подобен род събития върху тяхната увереност, мотивация и самопознание. Проблематиката е разработена в контекста на културната симбиоза като неизменен компонент на днешния ден и глобалното мислене. Студентите-изпълнители са от трите образователни степени в Арт академията - бакалавър, магистър, докторант, а това, което ги обединява е стремежът към високите изисквания на професионалната сцена.

Ключови думи: кросоувър, цикъл концерти, Кинта де Регалейра, мотивация, самопознание, теория на Карол Дуюк, езиков консултант

A DIFFERENT ANGLE ON *CROSSOVER* IN MUSIC

Prof. Lyudmil Petkov, PhD

AMDFFA "Prof Asen Diamandiev" – Plovdiv; professor, PhD

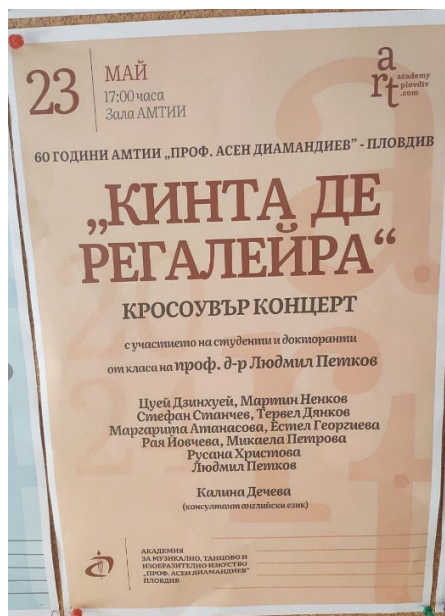
Abstract: *The topic of the article is a cycle of crossover concerts held at the Art Academy of Plovdiv. Instead of highlighting the specifics of the pedagogical and methodological work on the preparation and conduct of the musical event, the center of our attention shifts to the personality of the student performers, namely - on the impact of such events on their confidence, motivation and self-understanding. The issue is developed in the context of multiculturalism as an invariable component of today's world and global thinking. The student performers are from the three educational levels at the Art Academy - bachelor, master, doctoral student and what unites them is the eternal striving for successful performance on the stage.*

Key words: *crossover, concert cycle, Quinta da Regaleira, motivation, self-understanding, Carol Dweck's theory, language consultant*

За кросоувър в музиката е писано много и настоящата разработка е почерпила необходимото от това. Но фокусът тук е леко изместен от музикалните произведения и тяхната специфика към потоковите преживявания на изпълнителите. Обект на настоящата статия е цикълът кросоувър концерти, проведен с участието на мои възпитаници от класа ми по пиано / задължителен инструмент/. Всички те са студенти в трите образователни степени - бакалавър, магистър, докторант - в академията за музикално танцово и изобразително изкуство в Пловдив със специалност класическо пиано, поп и джаз пеене и инструментално изкуство поп и джаз. Къде поставяме акцента? Върху личността на студентите-изпълнители, върху въздействието на подобен род събития върху тяхната увереност, мотивация и самопознание, върху културната симбиоза като неизменен компонент на глобалното мислене.

Тъй като в най-широк смисъл кросоувър се отнася до популяризирането на класическа и поп музика и колаборацията на класически и поп изпълнители в едно музикално събитие, както и на смесването и експериментирането с елементи от различни жанрове, тук накратко ще се информираме за афиша на първия от цикъла Crossover концерт. Изпълнителите са от България и Китай. Те носят своите културологични характеристики и нагласи към подготовката и провеждането на подобен род събития. Необходимо е да се спомене, че всички те са " арт студенти – колорини, но и в много случаи непредвидими. Като прибавим и факта, че са поколение на дигитални туземци, то изпълването на учебното съдържание със значение, което да ги заинтригува, е нелека задача." [Дечева, 2021; с. 212] В конкретния случай учебното съдържание е алгоритъм, по който да се замисли, подготви и проведе кросоувър концерт.

Един от компонентите на подготовката е заглавието на афиша. Много важно е то да предаде квинтесенцията на замисъла на концерта. Не по-малко важно е и заглавието да привлича внимание, да интригува, да се запомня. Ето защо се избра цикълът от концерти да носи наименованието “ Кинта де Регалейра“.

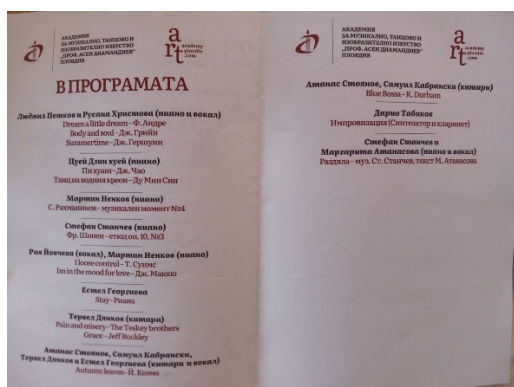

Снимка 1: плакат на събитието (архив на автора)

Защо точно „Кинта де Регалейра“? Първо - за да бъде провокирано тяхното любопитство. Никой от участниците, разбираемо, не беше чувал това наименование. Интересна беше реакцията им - по-плахите веднага започнаха да правят онлайн справка, а по-директните попитаха какво е това. Втората причина е тайнствената магия, която витае около това място. Мистерията около замъка Регалейра вълнува въображението и подклажда тайнствеността от началото на миналия век насам. Символиката на противоположностите, кодирана в това място - небе и подземно царство, Ад и Рай, рационално и мистично се вплитат в житейска плетеница подобно на жанровото преплитане в кросоувър музикалното ни събитие.

След уточняване наименованието на концерта, квинтесенция на смисъла и духа му, с участниците се обсъдиха произведенията, които да бъдат представени пред публиката. Ето и какво включваше програмата: Dream A Little Dream - Ф. Андре, Body and Soul и Summertime на Джордж Гершуин, изпълнени на пиано от професора на класа и вдъхновител на замисъла и от Росана Христова, вокал. Последвани от изпълнението на пиано на Цуей Дзинхуей на две китайски клавири произведения - Пихуанг на Джан Чао и Танц на водния креон на Ду Минсин - типично в духа на кросоувър идеята на концерта. Докторантът към клавирната катедра Мартин Ненков изпълни музикален момент №4 на Рахманинов, а Стефан Станчев - етюд Опус 10, №3 на Фредерик Шопен. Отново Мартин Ненков, но този път като дуо с Рая Йовчева, вокал представиха пред публиката I lose control - Т. Суимс; I'm in the mood for love - Дж. Макхю. Вокалът Естел Георгиева

представи песента на Риана Stay. Соло изпълнението на Тервел Дянков, китара, беше на Pain and misery - The Testkey brothers и на Grace - Jeff Buckley. Триото китари Атанас Стоянов, Самуил Кабрански, Тервел Дянков заедно с вокала Естел Георгиева представиха пред публиката Autumn leaves на Й. Козма. Имаше още едно изпълнение на китари на Blue bossa - K. Dorham. След това Дарио Табаков представи своя импровизация на синтезатор и кларинет. Концертът завърши с изпълнението на Стефан Станчев, пиано и Маргарита Атанасова, вокал. Те музицираха по изцяло авторска творба с музика, написана от самия Стефан Станчев и текст на вокала Маргарита Атанасова.

Снимка 2: програмата на концерт 1 (архив на автора)

Няколко месеца по-късно, когато започна подготовката на втория концерт от Crossover цикъла музикални събития, бяха обмислени няколко алтернативни заглавия, но никое от тях не можа да се приближи по семантична натовареност до първото - „Кинта де Регалейра“. И то си остана непроменено. Като жалон, като образец, който да бъде обогатяван, разнообразяван и променян. Програмата на втория ни концерт вече беше по-богата, с нови участници, които се бяха ,запалили‘ от предишните, а те пък от своя страна дойдоха на репетициите с повишеното самочувствие на хора, които са го преживели вече и имат свои идеи и виждания при оформянето на собственото им участие.

Водени от убеждението, че "Освен още други предпоставки е необходима и отчетлива дикция и артикулация, както и добро познаване на съдържанието на музикалната творба. Казано с други думи – необходимо е да се владее добре езика, на който е написан нейният текст." [Дечева, 2023, с. 130] с вокалните изпълнители започна работа и езиков консултант. Работата върху специфичните звуци от фонетиката на английски език, както и върху индивидуални грешки вървеше паралелно с традиционните репетиции за концерта. Използван беше утвърден протокол за работа със студенти от вокален клас, който почива на принципите на Ладо /формулирани за нуждите

на чуждоезиковото обучение през 1964/, но е актуализиран и пригоден към изискванията на съвременното и на дигиталното поколение студенти, с които работим . Една от най-важните характеристики на подобен род протоколи е да бъдат максимално концентрирани предвид краткото време, което се предвижда за репетиции. Наред с това целта е постигане на оптимални резултати, които да бъдат осезаеми по време на концерта. По природа това е аудио-лингвален метод, защото когато става дума за музиканти речево-слуховите умения са изключително добре развити. В този смисъл той е полезен, а и не особено добре познат за студентите, което като всяко ново нещо го прави и интересен за тях. Добрият когнитивен ефект се дължи и на факта, че този протокол използва активно повторението /repetition/. Така на мозъка се осигурява повече време за обработка на информацията, както и се създава комфорт за нещо предсказуемо, вече правено преди.

Друга нетрадиционна задача при работата върху словесния текст за вокалните изпълнители беше те да направят видео след упражненията на типично трудни и проблемни звуци и да го донесат за обсъждане сред техните колеги и езиковия консултант. Неочакван беше ентузиазмът, с който студентите приеха тази задача, защото така да се каже, това е тяхното поле и тяхната привична поведенческа среда, те уверено плуваха в свои води, ако по този начин може образно да се опише резултатът.

Още в началото на статията се даде заявка, че тя ще отрази Crossover цикъла от концерти в Арт Академията на Пловдив от малко по-различен ъгъл. В процеса на обучителния характер на събитието се обърна особено внимание и върху преживяванията на студентите-изпълнители, върху изграждане и подсилване на тяхната мотивация.

Безспорно, по време на целия курс на тяхното обучение в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив, стремежът е наред със знанията, теоретичната и професионална подготовка обучаемите да бъдат мотивирани и нещо което е особено важно - трайно да се въздейства върху нагласите на ума им за успех. Известно е, а и вече беше казано, че студентите по изкуства са хора креативни, причудливи, нетрадиционни и нестандартни. Изключително сериозно се гледа и на развитието и задълбочаването на връзката Учител - Ученик, която е особено силна предвид спецификата на преподаване на повечето от учебните дисциплини в Арт академията. Още Платон и Аристотел откриват важността на мотивацията, независимо от това под каква форма тя може да бъде проявена. В последните години, не само за

конкретния цикъл кросоувър концерти, се ползва теорията на американската психоложка Карол Дук /2000 г./ за напредък и успех със съответните ѝ модели за адаптивност и дезадаптивност. Особено ценна в процеса на работа е тезата на Дук и нейния екип, че непрекъснатите похвали, подкрепа и уверения в способността на някого понякога имат обратен ефект. В методите ни безкритичният позитивизъм не е толериран, а се предпочита откровеност със студентите и внимателен анализ на постигнатото от тях, да се търсят причините за евентуалните неудачи и слабости в тяхната работа, причините, поради които те са налице и съответно да се работи за тяхното отстраняване.

Това, което е заложено като основен стремеж, е постигането на откритост в отношенията Учител - Ученик, създаването на точен баланс в отговорностите и освобождаването на обучаемите от прекомерни очаквания, които да ги стресират, обезсърчават или да водят до нереална представа за техните способности и постигнатото от тях. Целта ни е да успеем да преобразуваме външната мотивация във вътрешна такава у студентите. В никакъв случай не храним илюзии, че това се постига бързо и само с познаване на необходимия теоретичен материал по въпроса. Необходимо е време, търпение и много *отдаденост* от двете страни на връзката Учител - Ученик за да се постигнат търсените резултати. Нашият цикъл от Crossover концерти, със заложено в перспектива продължение, освен всичко друго, е малка стъпка, надявам се, в правилната посока за осъществяване на това.

За да обобщим накрая ще изтъкнем, че изложеното тук, макар и различно от строго специфично музикантския порядък, е съществен фокус по време на работата със студенти музиканти. Мултидисциплинарността на написаното може би притежава далечни паралели с кросоувър-а на жанровете в музиката на изнесените концерти, за които се говореше по-горе. Вниманието към детайла на всеки един момент от изработването на художествения продукт - от заглавието до програмата, както и на психичното благосъстояние на участващите в него артисти- изпълнители е отразен в написаното досега. Спецификата на музикално педагогическата и методическа работа не е засегната в споменатото съдържание, защото ще бъде обект на отделна статия.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. Балтова П., Предоева А., Пенкова И., Аспекти на речевата комуникация; изд. „Тилиа“, София; 1997; ISBN 954-717-041-4; с.18/

2. Дечева, Калина; Защо изучаването на културата на определен народ е важна за доброто усвояване на езика му”, в Сборник доклади от III Международна научна конференция "Наука, образование и иновации в областта на изкуството"; 2021 ISSN 2738 – 8956 /print/, ISSN 2738 – 8964 /online/; с. 211 – 219
3. Дечева, Калина; Подходи при преодоляване на някои трудности по отношение на произношението, при поставяне на репертоар на английски език („Тъжен понеделник“ от Гершуин, една постановка на АОТ на АМТИИ), в сб. Доклади, том 1 от 4-та Международна научна конференция „Наука, образование и иновации в областта на изкуството“ АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, 2023 г., ISSN 2738-8956, стр. 127 -133.
4. Dweck, Carol; Essays in Social Psychology. Self theories. Their role in Motivation, Personality, and Development; Psychology Press, New York; 2000; ISBN-13: 978-1-84169-024-7 (Softcover)
5. Garofalo, R. ; Black popular music: the crossover debate. In Rock and popular music: Politics, policies and institutions. Routledge, 1993; с. 229–232. 5.
6. Jarvis, Stacy Olive; Classical Crossover: Evolution and Manifestations;
https://www.echodelarecherche.com/wp-content/uploads/2023/11/04-Stacy-Olive-JARVIS_69-86.pdf
7. Leslie, Meier; ‘In Concept: The Coordination of Popular Music, Youth Practices, and Lifestly Marketing’; 2003; Masters thesis in Art, Simon Fraser University, USA.